

De taaie praktijk van de harde aanpak

Een stille revolutie noemde ik het collectieve winkelverbod vijf jaar geleden. Zonder tromgeroef werd hier een nieuwe straf geïntroduceerd: de binnenlandse verbanning. Word je in één winkel gepakt voor winkeldiefstal of aangeklaagd vanwege overlast, dan ben je in alle aangesloten winkels in de Haagse binnenstad niet meer welkom. Overtreding van dat verbod wordt gezien als huisvredebreuk en daarop staan pittige straffen met een maximum van 4.500 euro boete of een half jaar gevangenis.

De binnenlandse verbanning vormt een radicale breuk met de gangbare bestrijding van criminaliteit. Zo is het een straf waar geen rechter aan te pas komt. Een winkelier kan de dief of overlastgever eigenhandig een verbod opleggen. Dat is een uitnodiging tot willekeur. De ene winkeldief krijgt een collectief winkelverbod, de andere winkeldief niet. En in het hokje achter de winkel geldt niet, zoals in de rechtszaal, dat je onschuldig bent tot het tegendeel is bewezen. Verwacht werd dat binnen afzienbare tijd 5.000 personen in Den Haag zo'n verbod opgelegd zouden krijgen.

Het collectieve winkelverbod, zo waar schuwde ik destijds, kon gemakkelijk leiden tot een vloedgolf aan secundaire misdrijven, want al die personen die ondanks een verbod toch een blikje bier gaan kopen bij de Al-

bert Heijn zijn in overtreding en kunnen worden aangehouden. Zo wordt het eenvoudig om verschoppelingen niet alleen buiten de deur te houden, maar ze zelfs achter de tralies te krijgen. 'U was waar u niet zijn mocht en daarom stoppen wij u waar u niet zijn wil: tussen vier muren.' Zo zou de binnenlandse verbanning alleen een opmaat zijn tot het massaal opbergen van de verschoppelingen.

Tot zover de theoretische bezwaren van toen. En dan nu de praktijk. Afgelopen week las ik in *Omstreden Ruimte* een ontnuchterend artikel van Marc Schuilenburg en Patrick van Calster van enige tijd geleden. Sommige zorgen worden bevestigd. Zo is de reikwijdte van de verbanning in principe groot. Maar liefst 453 Haagse ondernemingen doen mee aan het winkelverbod. Een verbod is gemakkelijk op te leggen. Een formulier dat is

---

Een Haagse winkelier geeft dieven de keus: of je betaalt het dubbele, of ik haal de politie erbij

---

ondertekend door een getuige en de dader of door twee getuigen is genoeg. Inmiddels zijn meer dan 1.000 winkelverboden uitgedeeld. Toch zijn er nauwelijks mensen die vanwege overtreding van het collectieve winkelverbod zijn veroordeeld. Hoe kan dat?

Volgens voorstanders van het winkelverbod bewijst dit het succes van de aanpak. Schuilenburg en Van Calster zijn daarvan niet overtuigd. Zo blijken veel winkeliers wel een sticker op de deur te hebben dat ze meedoen aan het collectieve winkelverbod, maar geen idee te hebben wat die sticker betekent. En als ze het wel weten, dan weten ze niet hoe ze de benodigde formulieren moeten invullen.

Anderen vullen wel formulieren in, maar weten niet dat ze via internet kunnen nakijken of iemand al een ontzegging aan zijn broek heeft hangen. In veel winkels is bovendien geen internetaansluiting. Zo kan het gebeuren dat mensen meerdere verboden tegelijkertijd krijgen. Maar zelfs als winkeliers weten hoe het werkt, is dat nog geen garantie dat ze meedoen. Als het druk is, hebben ze geen tijd om iemand een ontzegging op te leggen. Op koopavonden beperken ze zich daarom tot het verwijderen van de dieven en lastpakken. De willekeur is troef. Veel winkeliers hebben zo hun eigen methoden. Een winkelier geeft dieven de keus: 'Of je betaalt

het dubbele of ik haal de politie erbij'. Het enthousiasme om mensen die elders een winkelverbod opgelegd hebben gekregen aan te pakken, is ook niet groot. Op de lijst met namen staan geen foto's. Beveiligers mogen in tegenstelling tot ander winkelpersoneel ook foto's zien, maar zij klagen weer over de kwaliteit. Veel winkeliers zitten er ook niet op te wachten om personen te laten oppakken die elders een winkelverbod hebben opgelopen. Dat kost maar tijd en klandizie. Eén winkelier heeft zelfs iemand in dienst met een winkelverbod.

Schuilenburg en Van Calster laten zien dat mijn angstbeeld niet is uitgekomen. Door de slordige uitvoering van de winkelverboden is er geen sprake van binnenlandse verbanningen. Dat is eigenlijk wel een geruststelling. Als de winkeliers die constant schreeuwen om een harde aanpak van dieven en ander gespuis al te beroerd zijn om die harde aanpak waar te maken, hoe zal het dan gaan als dit kabinet illegaliteit strafbaar stelt? De aanhangers van de harde aanpak kunnen de principiële bezwaren negeren, maar de taaie praktijk niet.

Pieter Hilhorst is politicoloog

OPINIE.VOLSKRANT.NL/AUTEURS